
EMPIRICAL STUDIES ANALYZING THE DYNAMIC EFFECTS OF CHANGES IN PUBLIC EXPENDITURE AND TAXATION ON ACTIVITY

Mahije Mustafi

“Pjeter Budi” College, Bussiness Administration Department, Prishtina, Kosovo,

mahijemustafi@hotmail.com,**Sulbije Memeti Karemani**

“Pjeter Budi” College, Bussiness Administration Department, Prishtina,

Kosovo, sulbijememeti@live.com,

Abstract: This paper analyzes the empirical literature that examines the effects of fiscal policy shocks on economic activity. Discussion related to fiscal policy is related to the impacts on economic growth is quite current, because the development of appropriate fiscal instruments can lead to steady and sustainable economic growth in the countries. The role of fiscal policy and the impact on economic activity are among the most controversial issues among academics and policymakers. In the absence of any "active" intervention in government expenses, tax revenues move automatically with the economic cycle. I can also say that government transfers can be considered as help for the unemployed, they grow as the economy slows down and unemployment rises, while labor tax returns, capital and consumption flows are declining. Resistive actions occur when the business cycle improves. In recent years, empirical studies have shown that private consumption and GDP have increased significantly, while government expenses have been severely reduced. Most empirical evidence suggests that fiscal expansion increases production and consumption and worsens the trade balance. The Kenzie and Neoclassical schools have different views on the impact of public spending on economic activity. This study has completed a detailed review of many important, relevant scientific papers that empirically document these impacts. As a conclusion, we can state that although the fiscal policy theory is well developed, until recently has not received much attention from the (applied) economic practice. The first category is aimed at assessing macroeconomic impact from major reductions in the budget deficit, and the second study, in general, analyzes the stabilizing capabilities of fiscal policy variables. According to Blanchard and Perotti, the dynamic effects of the discretionary fiscal policy of macroeconomic variables have recently focused on the omissions of autoregressive vectors (2002). Some empirical studies have found a link between budget deficits, money growth and inflation, both in industrialized economies as well as in growing economies. For industrial economies most of these studies have come to the conclusion that there is little evidence that government debt affects the growth of money and inflation. In developing countries, it is often argued that high inflation is realized when governments face large and ongoing deficits financed by money emission. A change in taxes or public expenses (the so-called “fiscal shocks”) at any time prevents their development.

Keywords: fiscal policy, economic activity, government spending, taxes.

STUDIME EMPIRIKE QË ANALIZOJNË EFEKTET DINAMIKE TË NDRYSHIMEVE NË SHPENZIMET PUBLIKE DHE TAKSAT MBI AKTIVITETIN EKONOMIK**Mahije Mustafi**

“Pjeter Budi” College, Bussiness Administration Department, Prishtina, Kosovo,

mahijemustafi@hotmail.com,**Sulbije Memeti Karemani**

“Pjeter Budi” College, Bussiness Administration Department, Prishtina,

Kosovo, sulbijememeti@live.com,

Abstrakt: Ky punim analizon literaturën empirike që shqyrton efektet e goditjeve të politikës fiskale në aktivitetin ekonomik. Diskutimi që lidhet me ndikimet e politikës fiskale në rritjen ekonomike është mjaft aktual, pasi zhvillimi i instrumenteve të duhura fiskale mund të çojë në rritje ekonomike të vazhdueshme dhe të qëndrueshme të vendeve. Roli i politikës fiskale dhe ndikimi në aktivitetin ekonomik numërohen ndër çështjet më diskutabile midis akademikëve dhe politikbërësve. Në mungesë të ndonjë ndërhyrjeje "aktive" në shpenzimet e qeverisë, të ardhurat tatimore lëvizin automatikisht me ciklin ekonomik. Gjithashtu mund të them që transfertat e qeverisë të tilla si ndihma për të papunët, rriten ashtu si ekonomia ngadalësohet dhe rritet papunësia, ndërkohë që të ardhurat tatimore

nga puna, flukset e kapitalit dhe konsumit shënojnë rënie. Veprimet rezistente ndodhin kur përmirësohet cikli i biznesit. Në vitet e fundit, studimet empirike kanë treguar se konsumi privat dhe PBB janë rritur ndjeshëm, ndërkohë që shpenzimet qeveritare janë zvogëluar seriozisht. Shumica e provave empirike sugjerojnë se zgjerimi fiskal rrit prodhimin dhe konsumin dhe përkeqëson bilancin tregtar. Shkollat ekonomike kenziçiane dhe neoklasike kanë pikëpamje të ndryshme mbi ndikimin e shpenzimeve publike në aktivitetin ekonomik. Në punim është bërë një rishikim i detajuar i shumë punimeve relevante, të rëndësishme shkencore që në mënyrë empirike dokumentojnë këto ndikime. Mund të konkludojmë se edhe pse teoria e politikës fiskale është i zhvilluar mirë, ajo deri në kohë e fundit nuk ka marrë vëmendje të madhe nga praktike (aplikuar) ekonomike. Kategoria e parë ka për qëllim vlerësimin e ndikimit makroekonomik nga reduktimet e mëdha në deficitin buxhetor, dhe studimi i dytë, në përgjithësi, analizon aftësitë stabilizuese të variablave të politikave fiskale. Efektet dinamike të politikës fiskale diskrecionare të variablave makroekonomike në kohët e fundit janë përqëndruar në lëshimet për vektorët autoregresiv të Blanshar dhe Perodi (2002). Disa studime empirike kanë gjetur një lidhje midis deficiteve buxhetore, rritjes së parasë dhe inflacionit, si në ekonomitë e industrializuara ashtu edhe në ekonomitë në zhvillim. Për ekonomitë industriale shumica e këtyre studimeve kanë arritur në përfundimin se ka pak prova për shkak se borxhi i qeverisë ndikon në rritjen e parasë dhe inflacionit. Në vendet në zhvillim shpesh argumentohet se inflacioni i lartë realizohet kur qeveritë përballen me deficite të mëdha dhe të vazhdueshme të financuara nga emetimi parasë. Ndryshimet në taksat ose shpenzimet publike (të ashtuquajturat "goditje fiskale") në çdo kohë pengojnë zhvillimin e tyre.

Fjalët kyçe: politika fiskale, aktiviteti ekonomik, shpenzimet e qeverisë, taksat.

1. HYRJE

Roli i politikës fiskale dhe ndikimi në aktivitetin ekonomik numërohen ndër çështjet më diskutabile midis akademikëve dhe politikbërësve. Para se të vazhdohet me një diskutim të hollësishëm të kësaj literature, do të ishte e dobishme të shpjegohet disa koncepte që janë të rëndësishme për analizën empirike. Në mungesë të ndonjë ndërhyrjeje politike "aktive" në shpenzimet e qeverisë, të ardhurat tatimore lëvizin automatikisht me ciklin ekonomik. Gjithashtu mund të them që transfertat e qeverisë të tilla si ndihma për të papunët, rriten ashtu si ekonomia ngadalësohet dhe rritet papunësia, ndërkohë që të ardhurat tatimore nga puna, flukset e kapitalit dhe konsumit shënojnë rënie. Veprimet rezistente ndodhin kur përmirësohet cikli i biznesit. Në vitet e fundit, studimet empirike kanë treguar se konsumi privat dhe PBB janë rritur ndjeshëm, ndërkohë që shpenzimet qeveritare janë zvogëluar seriozisht. Shumica e provave empirike sugjerojnë se zgjerimi fiskal rrit prodhimin dhe konsumin dhe përkeqëson bilancin tregtar. Në fillim të viteve 1980, politika fiskale shihej si një mjet i dobishëm për stabilizim ekonomik. Teoria thotë se për pasojat ekonomike, ndryshimet në politikën fiskale varen kryesisht nga korniza teorike konkrete që është miratuar.

2. SHQYRTIM I LITERATURËS RELEVANTE

Gjatë njëzet viteve të fundit, kur qasja neoklasike është zhvilluar, shpenzimet qeveritare kanë efekte të ndryshme nga ato në modelet kejnziçiane, sidomos në konsumin privat. Arritja kryesore e revolucionit kejnziçian ishte riorientimi i literaturës empirike për të analizuar ndikimin e aktiviteteve fiskale në makroekonomi. Ekonomistët kejnziçian argumentojnë se vendimet e marra në sektorin privat mund të çojë në rezultat joefikas makroekonomik dhe të njejtë mund të sfidojnë politikën aktive ekonomike përmes sektorit publik, respektivisht politika monetare e bankës qendrore dhe politika fiskale e qeverisë e cila pretendon për të stabilizuar prodhimin, pavarësisht nga ciklet e biznesit.¹⁷⁴ Ekonomistët Keynesian avokojnë një ekonomi të përzier, domethënë, dominimi i sektorit privat ku qeveria dhe sektori publik luajnë një rol të rëndësishëm. Politika e qeverisë mund të përdoret për të rritur kërkesën e përgjithshme, e cila rrit aktivitetin ekonomik, zvogëlon papunësinë dhe deflacionin. Politika aktive e stabilizimit për reduktimin e amplitudës së ciklit të biznesit konsiderohet si një nga problemet më serioze në ekonomi. Për shembull, kur shkalla e papunësisë është shumë e lartë, qeveria mund të përdorë politikën monetare ekspansive. Stimulimi fillestar fillon me një përmbetje ngjarjesh, rritja e përgjithshme e të cilave në aktivitetin ekonomik lidhet kryesisht me investimin fillestar.¹⁷⁵

¹⁷⁴Sullivan, Arthur; Steven M. Sheffrin (2003). *Economics: Principles in action* Sullivan, Arthur; Steven M. Sheffrin (2003). *Economics: Principles in action* Upper Saddle River: Pearson Prentice Hall. ISBN 013063085

¹⁷⁵Blinder, Alan S. (2002), "Keynesian Economics". *The Concise Encyclopedia of Economics*. [http://www.econlib.org/library/Enc/Keynesian Economics.html](http://www.econlib.org/library/Enc/Keynesian_Economics.html). Retrieved 2008-04-0

Ekonomia klasike argumenton se duhet shkurtuar taksat kur ka një tepricë në buxhet, duhet zvogëluar shpenzimet, dhe madje mund të rriten tatimet në kushte të krizës ekonomike, duke u dhënë fund politikave kundëraciklike. Kjo teori pohon në thelb se qeveritë mund të ndikojnë në nivelet makroekonomike të produktivitetit duke rritur ose ulur taksat dhe shpenzimet publike. Literatura neoklasike argumenton se politika ekspansioniste fiskale redukton prodhimin e sektorit privat gjatë zgjerimit, poashtu edhe inflacionin. Rritja e borxhit publik çon në një rritje të normave të interesit, duke reduktuar kështu prodhimin dhe inflacionin. Baxter dhe King (1993) kryen eksperimentime të shumta në politikën fiskale me një model standard neoklasik. Ata thonë se taksat janë një shumë e përgjithshme, dhe kështu për kursin e dhënë nga qeveria, duke shpenzuar kohën e llojit të të ardhurave tatimore nuk do të thotë asgjë.¹⁷⁶ Modeli neoklasik është ai qëparashikon një rënie të konsumit personal pas një rritjeje në blerjet e qeverisë. Këto analiza empirike (zhvilluar më poshtë) janë duke u përpjekur për të provuar të kundërtën, për shembull: Michael Deveruks (Deveroux) dhe të tjerë (1996), thonë shpenzime më të larta të qeverisë, rrisinekuilibrin nënumrin e kompanive në sektorin e mesëm, përfaqësuar nëpërmjet rritjes së të ardhurave. Produktiviteti i të gjitha firmave në këtë sektor është në rritje si rezultat i ndryshimeve të jashtme në kërkesën për punë nga kompanitë që mund të kompensojë për efektet negative të përshkruara më lart dhe ofrojnë paga më të larta reale. Pagat reale të larta mund të shkaktojnë konsum më të lartë dhe kështu të riprodhojnë një efekt empirik pozitiv mbi konsumin pas rritjes së blerjeve qeveritare. Gjithashtu Raun (Ravn) dhe të tjerë (2006) përmes një modeli të konkurrencës monopoliste për prodhimin të mallrave, thonë se në konkurrencën monopoliste një numër i madh i firmave prodhojnë mallra që nuk janë zëvendësuese. Nga njëra anë, rritja në blerjet qeveritare shkakton efekte negative mbi pasurinë që rezultojnë në ofertë të lartë të punës, dhe në anën tjetër, për shkak të rritjes së kërkesës agregate për mallra me zgjerimin fiskal, çmimet e mallrave shënojnë rënie. Mund të thuhet se në modelin neoklasik dhe në modelin e ri kejnizian me ngurtësi nominale, rritja në blerjet qeveritare krijon efekte negative në pasuri, që rezultojnë në rritje të taksave të papaguara. Ramey dhe Shapiro (1998) kanë paraqitur modelin dysektorial, qëështë i kushtueshëm bartja e kapitalit në mes dy sektorëve. Këta autorë studiojnë dinamikën e ndryshimeve të dysektorëve pas tronditjeve të blerjeve të qeverisë që janë të përqendruara në një nga sektorët. Një shembull i një goditje të tillë asimetrike është rritja e shpenzimeve për mbrojtje, e cila bie në mënyrë disproporcionale në prodhimin dhe industrinë e aviacionit. Heming (2002) në gazetën e tij thotë se efektet negative të kërkesës nga politika fiskale kanë pasoja afatgjata. Nëse zgjerimi fiskal është i mundur duke zvogëluar taksat dhe duke rritur shpenzimet, zgjerimi i tillë do të rrisë shumëzuesin fiskal. Ndikimi i politikës fiskale në aktivitetin ekonomik gjithashtu varet nga struktura institucionale, me atë që këto faktorë përfshijnë vonesat e brendshme dhe të jashtme. Vonesat e brendshme reflektojnë kohën që është e nevojshme për të parë që politika fiskale duhet të ndryshojë, ata janë funksioni i procesit politik dhe efektiviteti i menaxhimit fiskal.¹⁷⁷R. Bicma (Beetsma, R.) (2008) përqendrohet në zgjerimet fiskale diskrecionale që rezultojnë nga vendimet e politikës aktive dhe nuk janë të lidhura në mënyrë sistematike me ciklin e biznesit ose me variabla të tjera. Ai bën dallimin midis ekonomisë së mbyllur dhe të hapur. Për ekonominë e mbyllur, Bitsma (2008) thotë se rritja e përkohshme ose e përhershme në shpenzimet qeveritare është shumë e rëndësishme. Ulja e vlerës për pagesën e taksave në të ardhmen rritet dhe krijon efekte negative, që inkurajon individët për të reduktuar konsumin personal dhe kohën e lirë, ku oferta për fuqi puntore rritet, pra pagat reale zvogëlohen dhe prodhimi i përgjithshëm rritet.¹⁷⁸ Nëse shpenzimet qeveritare financohen nga ndryshimi i taksave dhe oferta e fuqisë puntore, atëherë prodhimi mund të reduktohet apo edhe tërësisht të ulet, ashtu siç tregojnë Fatas dhe Mihov (2001) në një eksperiment se ndryshimet në prodhimin, konsumin, punësimin dhe taksat tregojnë një rritje ashtu siç qeveria rritë furnizimet. Politika fiskale në modelet e ekonomive të hapura ku këtu Bitsma ishte i interesuar në efektet e zgjerimeve diskrecionale fiskale mbi prodhimin, konsumin dhe investimet. Sipas tij, me lëvizjet në ekonomi të hapur të rëndësishme janë pasojat nga zgjerimet diskrecionare fiskale ndaj mallrave të eksportuara dhe të importuara, si dhe ekujlibrit të bilancit tregtar. Nëse ekonomia është e vogël, nuk kanë ndikim kushtet e tregut botëror (si normat e interesit). Corsets dhe Miller (2007) supozojmë se produktet vendase dhe të huaja janë të këmbyeshme, por jo perfekte. Për këtë arsye, ata supozojnë se blerjet e qeverisë janë ndarë plotësisht (të gjitha paratë që janë dhënë) për produktet vendase, dhe ky supozim është i arsyeshëm dhe i afërt me realitetin. Në tregjet e aseteve ndërkombëtare, rënia e konsumit pas rritjes së blerjeve të qeverisë ndahet përsëri me të huajt. Blerësit dhe

¹⁷⁶Baxter, M. and King, RG (1993), Fiscal policy in general equilibrium, American Economic Review, 83, 315-334.

¹⁷⁷Hemming, Richard, Michael Kell and Selma Mahfouz, 2002, "The Effectiveness of Fiscal Policy in Stimulating Economic Activity—A Review of the Literature," IMF Working Paper, WP/02/208, (Washington, D.C.: International Monetary Fund).

¹⁷⁸Beetsma, R., (2008): "A survey of the effects of discretionary fiscal policy", Studier i Finanspolitik No.2008/2

shitsit e rrisin rënien në produktet vendore, kursi real devizor I brendshëm rritet, një ndarje e rrezikut ndërkombëtar kërkon që rënia e konsumit të brendshëm do të jetë më e madhe se rënia e konsumit të huaj edhe çmimet e mallrave të eksportit të vendit krahasuar me çmimet e mallrave të vendit të importuara, e cila është e njëjtë me ato të eksporteve të huaja, janë duke u përmirësuar.¹⁷⁹ Autorët gjithashtu studiojnë rolin e hapjes së ekonomisë. Për shkak të rënies së normës reale të interesit, hapja ka një efekt pozitiv në përgjigjen e investimeve. Pasoja e efektit pozitiv të hapjes së konsumit dhe investimit bie mbi bilancin tregtar që ndikon më shumë pas goditjes së blerjes së qeverisë. Monacelli dhe Peroti (2006) morën rezultate të ngjashme me modelin e tyre. Ata konkludojnë se tregjet ndërkombëtare sa më të paplota janë me pasuri, aq më i madh është efekti i goditjes së blerjeve qeveritare në ekonominë e vendit.¹⁸⁰ Blanchard dhe Peroti (2002) sugjerojnë se qasja strukturore VAR duket më e përshtatshme për studimin e politikës fiskale sesa për politikën monetare. Ata argumentojnë se ka shumë faktorë që kontribuojnë në lëvizjen e variablave buxhetore, pra ka shumë goditje fiskale ekzogjene (në raport me prodhimin). Përveç saj, vonesat në vendimmarrje dhe zbatimin e politikës fiskale kërkon një frekuencë mjaft të lartë, të themi, për një kuartal, do të ketë pak ose aspak përgjigje të diskrecionale të politikës fiskale për lëvizje e papritura të aktivitetit. Me informata të mjaftueshme institucionale mbi sistemet e taksave dhe transferimit, një person mund të bëjë vlerësime për efektet automatike të lëvizjeve të papritura ndaj aktivitetit të variablave fiskale dhe me implikimin për të fituar vlerësime për goditjet në politikën fiskale.¹⁸¹ Blanchard dhe Perotti e kanë kombinuar këtë qasje të VAR me një tjetër që është e lidhur me qasjen ndaj studimit të ngjarjeve. Shfaqja e ndryshimeve të mëdha diskrecionale ndaj taksave apo shpenzimeve janë mjaft të mëdha për t'u trajtuar si realizime të të njëjtit proces stohastik bazë dhe duhet të trajtohen individualisht. Në studimin e tyre, ata monitoruan efektet e këtyre ndryshimeve të mëdha të njëhershme duke studiuar përgjigjen dinamike të prodhimit ndaj variablave të lidhura arbitrare që përfshihen në specifikimin VAR. Rezultatet në një mënyrë të qëndrueshme tregojnë goditje pozitive në shpenzimet qeveritare, me një efekt pozitiv në prodhimin, si dhe goditje pozitive të taksave që kanë një efekt negativ. Në një mënyrë sistematike, ato kanë krijuar një efekt pozitiv nga shpenzimet e qeverisë për konsum privat, si një implikim i thjeshtë i pothuajse të gjitha modeleve kejnziane. Në të kundërt, ata zbuluan se rritja e taksave dhe rritja e shpenzimeve qeveritare kanë një efekt të fortë negativ në shpenzimet e investimeve private. Sipas tyre, ky efekt është në përputhje me një model tatimor të deformuar neoklasik dhe është më vështirë të përputhet me teorinë kejnziane. Disavantazhet e rregullimeve ciklike janë të njohura mirë dhe paraqiten përmes testeve / eksperimenteve shumë të ndjeshme. Për shembull, Olivier Blanchard, ekonomist kryesor në FMN, argumenton se me të vërtetë mund të ndodhë rregullimi fiskal ekspansiv. Ai argumenton se me rregullimin fiskal, duke hequr frikën e ardhshme dhe taksat e ardhshme mund të stabilizohet pritjet, për të rritur të ardhurat e pritshme të konsumatorëve dhe rritjen e besimit të investitorëve, me të cilën mund të rritet kërkesa e konsumatorit. Qasje e ngjashme VAR është përdorur edhe në disa studime të tjera mbi efektet e politikës monetare (shih detajet në Bernanke dhe Mihov (1998). Favero B. dhe Dzhivavci F. (Favero, C. dhe F. Giavazzi) - 2007 arriti në përfundimin se ndryshimet në taksat apo shpenzimet qeveritare (e ashtuquajtura "shok fiskale") në çdo kohë, vënë një pengesë në rrugën e tyre në të ardhmen, sepse në fund të fundit do të duhet të përballemi me pengesën e buxhetit të përkohshëm të qeverisë. Interesant, ky fakt i thjeshtë është anashkalluar kur janë analizuar efektet e politikës fiskale në bazë të modeleve autoregresive. Këtu I studiojnë efektet e goditjeve fiskale duke monitoruar dinamikën e borxhit që ndodh pas goditjes fiskale dhe lejon mundësinë e taksave, shpenzimeve dhe normat e interesit të reagojnë me nivelin e borxhit, ndërsa ajo zhvillohet me kalimin e kohës. Tregojnë se me kthimin e informacioneve për borxhin mund të çojë në vlerësime të pasakta të efekteve të goditjeve fiskale. Mungesa e efektit të goditjeve fiskale mbi normat afatgjata të interesit, një gjetje të përbashkët të studimeve, mund të shpjegohet me specifikimet e tyre të gabuara.¹⁸² David F. dhe Giorgio Karas (Davide Furceri dhe Georgios Karras) në gjetjet e tyre kërkojnë që rritja e kontributeve të sigurimeve shoqërore apo tatimet mbi mallra dhe shërbimet kanë një efekt të madh negativ në prodhim për frymë, nga rritja e të ardhurave tatimore. Ata shikuan efektet e katër llojeve më të mëdha të taksave: tatimin mbi të ardhurat nga fitimet dhe fitimet kapitale, asetet tatimore, tatimi mbi kontributet e sigurimeve shoqërore dhe tatimi mbi mallrat dhe shërbimet. Ata zbuluan se të

¹⁷⁹Corsetti, G. and Müller, G. (2007), Twin deficits, openness and the business cycle, *Journal of European Economic Association* 6, 404-413.

¹⁸⁰Monacelli, T. and Perotti, R. (2006), Fiscal policy, the trade balance and the real exchange rate: Implications for international risk sharing, Mimeo, IGER.

¹⁸¹Blanchard, O.J., and R. Perotti (2002). An Empirical Characterization of the Dynamic Effects of Changes in Government Spending and Taxes on Output. *Quarterly Journal of Economics* 117 (4): 1329-1368.

¹⁸²Favero, B. и Ф. Giavazzi (2007): NBER dokumentet e punës 12.822 ", borxhi dhe efektet e politikës fiskale." Biroja nacionale për hulumtime të punës, Inc

gjithë kishin një efekt negativ në BPV për kokë banori dhe se rritja e kontributeve të sigurimeve shoqërore ose taksat mbi mallrat dhe shërbimet kishin një efekt më të madh negativ në rezultatin e të ardhurave për frymë sesa rritja e tatimit mbi të ardhurat.

Shumë vende evropiane janë të mbuluara nga një rregullore serioze fiskale. Gjenerali Keynesian argumenton se këto rregullime mund të shkaktojnë një recesion të thellë nëse ato ndodhin në anën e konsumatorit. Letërsia e pikuruar e nisur nga puna e Giavazzi dhe Pagano - 1990, zbulon efektet e rregulloreve fiskale të cilat janë jokejnziane. Vazhdimi më i fundit i këtij hulumtimi është një artikull nga Alberto Alessina Silvia Ardagna (Alesina dhe Ardagna 2010).

Ata mendojnë se rritja e taksave do të ketë efekte negative në ofertën e kostove të punës, ofertën e punës dhe investimeve. Këto ndikime nga ana e ofertës nuk lidhen me reduktimin e kostos, që në të kundërtën do të thotë futja e taksave më të ulëta në të ardhmen. Studimi mbulon 21 shtete nga vitet 1970 deri në kërkimin për të përmirësuar ciklin e biznesit, ky artikull konsideron se rritja e secilit vend ndryshon nga rritja mesatare e vendeve të G7. Zbulimi kryesor është se rreth një e pesta e programeve rregullatore fiskale janë ekspansive dhe bazohen kryesisht në uljen e kostos.

Të gjitha analizat e kryera nga Albertina Alessina dhe Silvia Ardania përcaktojnë dy rezultate:

1. Reduktimi i kostos është më pak recesiv se rritja e taksave kur deficitit zvogëlohet dhe
2. Ndonjëherë, disa rregulla fiskale të bazuara në reduktimin e kostos nuk janë të lidhura me rënien ekonomike.

Një studim i ri nga profesorët e Harvardit Dr Robert Barro dhe Dr. Charles Redlick përgjigjet në pyetjen: Shpenzimet qeveritare a krijojnë rritje ekonomike? Ata testojnë pretendimin se shpenzimet qeveritare krijojnë rritje ekonomike duke përdorur shpenzimet e mbrojtjes si një autorizim për shpenzimet e përgjithshme qeveritare. Ekzaminimi i tyre ka treguar se shpenzimet më të mëdha nuk ndihmojnë ekonominë, por krijojnë konsum dhe investime të reduktuara. Ky efekt i prodhimit të brendshëm bruto nga rritja e shpenzimeve qeveritare quhet multiplikator.¹⁸³ Barro iu përgjigj pyetjes: Çfarë ndodh nëse financimi i shpenzimeve qeveritare është me taksa? Ka llogaritur ndikimin në ekonomi nëse qeveria financohet nga taksat dhe ka gjetur se në qoftë se qeveria harxhon një dollar dhe do të mbledhë taksat për të kthyer, ekonomia do të zvogëlohet me një dollar dhe dhjetë cent. Respektivisht, shpenzimet më të mëdha të financuara nga taksat janë të dëmshme për ekonominë. Momi Dahan dhe Michelle Stravchinski (Momi Dahan dhe Michel Straëczynski, 2010) në hulumtimet e tyre empirike tregojnë se ulja e transfertave sociale në lidhje me shpenzimet e qeverisë nuk do të ndodhin në vende me mbrojtje të fortë ligjore të të drejtave sociale.¹⁸⁴ Fondi Monetar Ndërkombëtar (FMN) sugjeron se politika fiskale ka pretendon të jetë më pak kontraciklike në tregjet e reja me kurs devizor fiks. Hemming (Hemming) dhe të tjerë (2002) arrin në përfundimin se qëndrimi i përshtatshëm fiskal gjatë krizës do të varet nga një numër faktorësh, si dhe nga qasjavendeve dhe gjithashtu nga vetë qasja episod pas episodi që mund të zbulojë nëse ekspansionit fiskal ose turrja është e përshtatshme. Si faktorë konsiderohen burimet e krizës, reagimi i normave të interesit dhe kursi të këmbimit, politikat e mbështetjes, qëndrueshmëria e borxhit, përbërja e impulsit fiskal dhe ndikimet në sjelljen personale. Në mënyrë të ngjashme, FMN, World Outlook Ekonomik (WEO 2009 Kapitulli 5) thekson se politika fiskale diskrecionale mund të stimulojë prodhimin me sukses në qoftë se paketat stimuluuese janë zbatuar në kohën e duhur pa u penguar nga qëndrueshmëria e borxhit. Spilimbergo (Spilimbergo) dhe të tjerë (2008), në punimin e tij kërkimor theksojnë se paketat fiskale optimale që përballen me krizën globale duhet të jenë në kohë, të plota, të qëndrueshme, të pasuruara, të mundshme, kolektive dhe të qëndrueshme.

3. PËRFUNDIM

Mund të konkludojmë se edhe pse teoria e politikës fiskale është i zhvilluar mirë, ajo deri në kohët e fundit nuk ka marrë vëmendje të madhe nga praktike (aplikuar) ekonomike. Kategoria e parë ka për qëllim vlerësimin e ndikimit makroekonomik nga reduktimet e mëdha në deficitin buxhetor, dhe studimi i dytë, në përgjithësi, analizon aftësitë stabilizuese të variablave të politikave fiskale. Efektet dinamike të politikës fiskale diskrecionare të variablave makroekonomike në kohët e fundit janë përqëndruar në lëshimet për vektorët autoregresiv të Blanshar dhe Perodi (2002). Disa studime empirike kanë gjetur një lidhje midis deficiteve buxhetore, rritjes së parasë dhe inflacionit, si në

¹⁸³ Robert Barro and Charles Redlick, “Macroeconomic Effects from Government Purchases and Taxes”(working paper, Mercatus Center at George Mason University, Arlington, VA, July 2010

¹⁸⁴ Për më shumë shih: Momi Dahan & Michel Strawczynski, 2010. “Fiscal Rules and Composition Bias in OECD Countries” CESifo Working Paper Series 3088, CESifo Group Munich.

ekonomitë e industrializuara ashtu edhe në ekonomitë në zhvillim. Për ekonomitë industriale shumica e këtyre studimeve kanë arritur në përfundimin se ka pak prova për shkak se borxhi i qeverisë ndikon në rritjen e parasë dhe inflacionit. Në vendet në zhvillim shpesh argumentohet se inflacioni i lartë realizohet kur qeveritë përballen me deficite të mëdha dhe të vazhdueshme të financuara nga emetimi parasë. Ndryshimet në taksat ose shpenzimet publike (të ashtuquajturat "goditje fiskale") në çdo kohë pengojnë zhvillimin e tyre. Ky fakt i thjeshtë nuk përfillet në analizimin e efekteve të politikës fiskale, të bazuara në modele autoregresive me bazë vektoriale. Mund të themi se zgjerimet fiskale të dizajnuara për të stimuluar ekonominë mund të kenë efekte të ndryshme në sektorë të ndryshëm të ekonomisë. Gjithashtu, efekti i aktivitetit të përgjithshëm në zgjerimin mund të jetë pozitiv, por sektorë të ndryshëm mund të zhvillohen në mënyra të ndryshme që do të thotë se për disa pjesë të popullsisë do të jetë më keq. Probabiliteti që të ndodhë kjo është më i madh me rritjen e shpenzimeve publike sesa me zvogëlimin e taksave. Arsyeja për këtë është se ndryshimet në blerjet qeveritare ka më shumë gjasa të përqendrohet në disa sektorë të caktuar të ekonomisë.

LITERATURA

- [1] Baxter, M. and King, RG (1993), Fiscal policy in general equilibrium, *American Economic Review*, 83, 315-334
- [2] Beetsma, R., (2008): "A survey of the effects of discretionary fiscal policy", *Studier i Finanspolitik No.2008/2*.
- [3] Bernanke, B., and I. Mihov, "Measuring Monetary Policy," *Quarterly Journal of Economics*, CXIII (1998), 869-902. Favero , B. и Ф. Giavazzi (2007): "NBER работни документи 12.822 ", долг и ефектите на фискалната политика." Националното биро за економски истражувања, Inc.
- [4] Blanchard, O.J., and R. Perotti (2002). An Empirical Characterization of the Dynamic Effects of Changes in Government Spending and Taxes on Output. *Quarterly Journal of Economics* 117 (4): 1329-1368. November.
- [5] Blinder, Alan S. (2002), "Keynesian Economics" . *The Concise Encyclopedia of Economics*. [http://www.econlib.org/library/Enc/Keynesian Economics.html](http://www.econlib.org/library/Enc/Keynesian_Economics.html). Retrieved 2008-04-0.
- [6] Corsetti, G. and Müller, G. (2007), Twin deficits, openness and the business cycle, *Journal of European Economic Association* 6, 404-413.
- [7] Fatás, A. and Ilian Mihov. (2001). The Effects of Fiscal Policy on Consumption and Employment: Theory and Evidence. *CEPR Discussion Papers* 2760.
- [8] Favero C., and Francesco Giavazzi (2007). Debt and the Effects of Fiscal Policy. *NBER Working Papers* 12822, National Bureau of Economic Research, Inc.
- [9] Hemming, Richard, Michael Kell and Selma Mahfouz, 2002, "The Effectiveness of Fiscal Policy in Stimulating Economic Activity—A Review of the Literature," *IMF Working Paper*, WP/02/208, (Washington, D.C.: International Monetary Fund).
- [10] IMF Working Paper Western Hemisphere and European Department, Fiscal Stimulus and Credibility in Emerging Countries, Prepared by Magda Kandil and Hanan Morsy. Authorized for distribution by Bob Traa, May 2010.
- [11] Keynes, John Maynard (1924). "The Theory of Money and the Foreign Exchanges". A Tract on Monetary Reform.
- [12] Mankiw, G. (2008). Spending and Tax Multipliers. Retrieved November 1st, 2010 at <http://gregmankiw.blogspot.com/2008/12/spending-andtax-multipliers.html>
- [13] Momi Dahan & Michel Strawczynski, 2010. "Fiscal Rules and Composition Bias in OECD Countries" *CESifo Working Paper Series* 3088, CESifo Group Munich.
- [14] Monacelli, T. and Perotti, R. (2006), Fiscal policy, the trade balance and the real exchange rate: Implications for international risk sharing, Mimeo, IGIER.
- [15] Ramey, V. and Shapiro, M. (1998). Costly capital reallocation and the effects of government spending. *Carnegie-Rochester Confer. Series on Public Policy*, 48:145_194. Ravn, M., Schmitt-Grohe.
- [16] Robert Barro and Charles Redlick, "Macroeconomic Effects from Government Purchases and Taxes" (working paper, Mercatus Center at George Mason University, Arlington, VA, July 2010.
- [17] Romer Christina and David Romer, (2007), The Macroeconomics Effects of Tax Change: Estimates Based on a New Measure of Fiscal Shocks", *NBER working paper* 13264.
- [18] Sullivan, Arthur; Steven M. Sheffrin (2003). *Economics: Principles in action* Sullivan, Arthur; Steven M. Sheffrin (2003). *Economics: Principles in action* . Upper Saddle River: Pearson Prentice Hall. ISBN 013063085